

Ìwé Dániẹ̀lì — Nọmbà Mèrìndínlọgbọ̀n

Àmì Àsọtẹ̀lẹ̀ Nebukadinésàri: Ìṣipayá Àwọ̀n Ààmì Ìtàn Ìrìnàjò Egbé Millerite àti Ìran Tí A Fi Èdìdì Dí Nípa Odò Ulai

Jeff Pippenger

2023-12-31

Orí kejilá Danieli ṣàfihàn ìtàn àwọ̀n àngẹ̀lì àkókó àti kejì láti ojọ kọkànlá, oṣù Kejo, ọdún 1840, títí di ojọ kejilélógún, oṣù Kẹwáá, ọdún 1844. Orí kẹrin Danieli pẹ̀lú n sọ̀rọ̀ nípa ìtàn àwọ̀n àngẹ̀lì àkókó àti kejì láti ọdún 723 ọ́sájú ibí Kristi, títí di ojọ kejilélógún, oṣù Kẹwáá, ọdún 1844. Dájúdájú, kò ṣeé rí èyí láìsì ọ̀nà imúlò ọ̀jò àipẹ̀ yinyin tí a pè ní “ìlà lé ìlà.”

Nebukadnessari, nínú orí kẹrin, jẹ àmì àsọtẹ̀lẹ̀ tí ó ní ìsòrò púpọ̀ gan-an. Ó ṣe pàtàkì kí a rántí ohun tí ó dúró fún bí a ṣe n bẹ̀rẹ̀ sí í ronú lórí ọ́sájú ìrán odò Ulai nínú ìtàn William Miller. Àlá kejì Nebukadnessari, bí ó tilẹ̀ jẹ pé kò yàtò sí alá kejì William Miller, ṣàpẹ̀rẹ̀ “àkókò méje” ti Lefitiku mèrìndínlọgbọ̀n, èyí tí í ṣe ọ̀wú àsọtẹ̀lẹ̀ tí ó hun gbogbo iwé Dániẹ̀lì pọ̀. Nígba tí Dániẹ̀lì tùmò alá Nebukadnessari ti orí kẹrin, ó kilò fún un nípa idájó tí n bọ̀, àti nípa ọ́sájú bẹ̀ ọ̀ ṣe àpẹ̀rẹ̀ iṣẹ̀ iránṣẹ̀ àngẹ̀lì àkókó tí ó wọ inu ìtàn ní “àkókò ọ̀pin” ní ọdún 1798.

Nígba tí idájó tí a ti kilò fún Nebukadinésàri pé yóò dé, dé, ibẹ̀rẹ̀ rẹ̀ jẹ àpẹ̀rẹ̀ October 22, 1844, nígbà tí idájó iwádi bẹ̀rẹ̀. Nínú orí kẹrin, a fi ọ̀rọ̀ “wákàtí” sojú fún ifiránṣẹ̀ ikilò tí Dániẹ̀lì fi hàn, àti fún ibẹ̀rẹ̀ déédéé idájó tí ó ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú ifiránṣẹ̀ ikilò náà. “Wákàtí” idájó Nebukadinésàri sojú fún “wákàtí” idájó Ọlọrun nínú ifiránṣẹ̀ àngẹ̀lì àkókó. Ó sì tún jẹ àpẹ̀rẹ̀ “wákàtí” ọ̀fin Sunday, nígbà tí idájó àṣe-ṣiṣe Ọlọrun bẹ̀rẹ̀. Apá inu Dániẹ̀lì orí kẹrin tí ó sojú fún ibẹ̀rẹ̀ déédéé ifiránṣẹ̀ àngẹ̀lì àkókó ní ọdún 1798, àti ibẹ̀rẹ̀ déédéé àngẹ̀lì kẹta ní October 22, 1844, èyí tí a fi ọ̀rọ̀ “wákàtí” ṣe ààmì, ni a tún ṣe, a sì túbọ̀ gbòòrò lé e lórí. Ọ̀nà isótúnṣe àti itúgbòòrò yìi jẹ ọ̀nà isọtẹ̀lẹ̀ kan tí ó máa n hàn leraléra nínú àsọtẹ̀lẹ̀, ṣùgbọ̀n ní pàtàkì nínú iwé Dániẹ̀lì.

Nígba tí Nebukadnessari dé “wákàtí” idájó náà, “àkókò méje” náà, èyí tí ó jẹ idájó rẹ̀, bẹ̀rẹ̀; gégé bí ọba àríwá, nígbà náà ni ó dúró fún idájó tí a mú wá sórí ijọba àríwá Israẹli ní ọdún 723 BC. A si fi ọkàn ẹranko fún un, ẹranko kan si jẹ ijọba kan nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, àti láti ọdún 723 BC títí dé 1798, ó dúró fún àwọ̀n irísí méjì ti ẹ̀sìn abọ̀rìṣà tí a máa n sọ̀rọ̀ nípa rẹ̀ lópọ̀ igbà nínú iwé Dániẹ̀lì.

Fún ẹgbẹ̀rún kan ó lé ọgọta ojọ mẹfà [1,260], tí ó dúró fún ẹgbẹ̀rún kan ó lé ọgọta ọdún mẹfà [1,260], ó sojú agbára apanirun kẹfẹ̀rì; léyìn náà, fún ẹgbẹ̀rún kan ó lé ọgọta ojọ mẹfà miràn [1,260], tí ó ṣàpẹ̀rẹ̀ ẹgbẹ̀rún kan ó lé ọgọta ọdún mẹfà [1,260], ó sì tún sojú agbára apanirun ti pópọ̀. Ọkàn àwọ̀n agbára apanirun méjèjè náà jẹ ọkàn náà, nítorí pé ẹ̀sìn pópọ̀ kì í ṣe nńkan miiran bí kò ṣe ẹ̀sìn kẹfẹ̀rì tí ó wọ aṣọ̀ ijéwọ̀ ẹ̀sìn Kristeni.

Ní “igbeyìn àwọ̀n ojọ,” èyí tí ó jẹ ààmì tí a fi mọ̀ nínú Danieli orí kejilá, tí ó dúró fún “àkókò ọ̀pin” ní ọdún 1798, a tún fi ijọba rẹ̀ padà fún un. Ẹ̀rì Danieli 4, àti Ẹ̀mí Àsọtẹ̀lẹ̀, fihàn pé nígbà tí a tún fi ijọba rẹ̀ padà fún un ní “igbeyìn àwọ̀n ojọ,” ọkúnrin tí a yípadà ni. Nígba náà ni ó di ààmì àsọtẹ̀lẹ̀ àwọ̀n ọ̀tító pàtàkì mērin. Ó di ijápọ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ láàárín agbára dragoni ti ẹ̀sìn àwọ̀n kẹfẹ̀rì, èyí tí ó sojú fún ní idájì àkókó “àkókò méje” rẹ̀, àti agbára ẹranko, èyí tí ó sojú fún ní idájì ikeyin “àkókò méje”

rẹ. Gégé bí ààmì àwọn agbára méjèjì wònyí, tí ó dúró gégé bí ijọba tí a mú padà bọ sípò ní 1798, nígbà náà ni ó tún n ọjọ́ fún agbára iparun kẹta (wòlìlì èkẹ), èyí tí yóò jọba fún àádòrin ọdún ààmì, nígbà tí a gbàgbé àgbèrè Taya. Gégé bí ọba Bábílónì, Nebukadinésàrí n ọjọ́ fún ijápò àsọtélẹ̀ lááárín àwọn agbára méta tí yóò di Bábílónì ọde-òní ní àwọn ojọ́ ikẹyin, èyí tí yóò sì mú ayé lọ sí Ámágedónì.

Ó tún dúró fún ibí Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà gégé bí ẹranko ilẹ̀, tí ó bèrẹ̀ ní ọdún 1798 gégé bí ọdọ̀-àgùntàn, tí a fi irírí iyípadà rẹ̀ se àpẹẹrẹ̀. Ní àkókò kan náà, yóò tún dúró fún iwo méjì tí ó wà lórí ẹranko ilẹ̀ náà, èyí tí, gégé bí ijọba olómìnira àti Pùròtẹ́sítàntì, se aṣojú agbára Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà, èyí sì ni ó jẹ́ kí ó di orílẹ̀-èdè tí a ọjọ́ rere jùlọ ní ayé. Síbẹ̀, ní ọpin àádòrin ọdún ààmì náà, a ó sì se aṣojú àwọn iwo méjèjì wònyí gégé bí ijọba olómìnira tí ó ti ṣubú kúrò nínú igbàgbọ̀ àti Pùròtẹ́sítàntì tí ó ti ṣubú kúrò nínú igbàgbọ̀, pẹ̀lú pé a pín iwo méjèjì náà sí ẹka méjì. Iwo ijọba olómìnira yóò ní Ẹgbé Démokíràtì, tí ó n fi àìbikítà hàn ní gbangba sí àwọn ilànà mímọ̀ ti Òfin Orílẹ̀-Èdè, àti Ẹgbé Republikani, tí ó n jẹwọ̀ pé àwọn ni oludábò bo àti aṣáájú-òfin Òfin Orílẹ̀-Èdè, ṣùgbọ̀n ní tòótọ̀ tí wọn n se àwọn ilànà mímọ̀ ti Òfin Orílẹ̀-Èdè náà, nígbà tí wọn yan aṣà àti ise àtọwọdọwọ̀ láti gba ipò gíga ju àwọn ilànà inú iwé mímọ̀ náà lọ.

A ṣàfihàn ẹgbé méjèjì náà nípasẹ̀ àwọn Sadusi àti Farisi ní àkókò Kristi. Èmí àwọn Sadusi àti àwọn Farisi yóò sì tún farahàn nínú iwo ti Pùròtẹ́sítàntì tí ó yà kúrò nínú òtítọ̀, níbi tí ẹgbé kan yóò ti gbé ijọsin Ojọ̀ Àikú ró, tí ẹgbé kejì yóò sì gbé ijọsin Ojọ̀ Ìsinmi ró. Ipò Nebukadinésari tí a yí padà ní “iparí àwọn ojọ́,” ní ọdún 1798, se aṣojú Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà ní ibámu pípé, àti àwọn iwo méjèjì ti ẹranko ilẹ̀ náà. Gbogbo ààmì mètẹ̀tẹ̀ta náà—ẹranko ilẹ̀ náà àti àwọn iwo rẹ̀ méjèjì—ni a ti yàn fún láti yí padà láti ọdọ̀ àgùntàn sí dragoni.

Nebukadnessari, ní ọpin “àkókò méje” rẹ̀, dúró gégé bí ijápò tí ó dá idánimọ̀ mulẹ̀ pé ijọba Bábílónì gidi rẹ̀ ni àmì isàpẹẹrẹ̀ Bábílónì ọde-òní ní àwọn ojọ́ ikẹyin, èyí tí ó ní àkópò dragoni, ẹranko náà, àti wòlìlì èkẹ. Ó tún ṣàpẹẹrẹ̀ àwọn ẹyà àsọtélẹ̀ méta tí a ṣàfihàn nínú ẹranko ilẹ̀ tí ó ní iwo méjì, tí ó yí padà láti ọdọ̀ àgùntàn sí dragoni ní àkókò ọdún àpẹẹrẹ̀ àádòrin náà tí a gbàgbé panságà Tírè. Ó jinlẹ̀ gidigidi pé ijọba gidi rẹ̀ gan-an ni ijọba náà tí ó se àfihàn ijọba tí n jọba fún ọdún àpẹẹrẹ̀ àádòrin.

Àpẹ̀júwe ààmì Nebukadnessari ti orí kẹrin, ni a gbódò gbé lé orí orí kinní. Nígbà tí a bá se ilò yẹn, ó máa so àwọn àmì ọ̀nà itàn àwọn Millerite pọ̀ jọ, ó sì jẹrí sí ọpọ̀ òtítọ̀ nínú iran Odò Ulai tí a tú sílẹ̀ ní àkókò náà. Ipilẹ̀ àti ọpá áárín isípò àwọn Millerite ni ibèèrè àti idáhùn inú Danieli orí kejo, esè kẹtálá àti kẹrinlá. Ibèèrè náà ni pé, “Yóò ti pé tó igbà wo ni iran nípa ẹbọ ojoojúmọ̀, àti irékojá isodahoro, láti fi ibi mímọ̀ àti ogun náà fún itẹ̀mọ̀lẹ̀ lábé esè?”

Nínú ọpọ̀rún-ún, bí kò tilẹ̀ jẹ ẹgbẹ̀rún-ún, àwọn ọ̀rọ̀ tí a fi kún inú Bíbẹ̀lì, ọ̀rọ̀ tí a fi kún náà “ẹbọ” nikan ni imísí fi hàn pé kò yẹ́ kí ó wà nínú esè náà. Nígbà tí a bá yọ ọ̀rọ̀ náà kúrò ní ọ̀nà tó tọ̀, ó fi hàn gbangba pé “ti ojoojúmọ̀ àti irékojá” jẹ agbára isodahoro méjì ọ̀tọ̀tọ̀. Sister White fi dájú sọ pé ọgbọ̀n èniyàn ló fi ọ̀rọ̀ “ẹbọ” kún un, àti pé kò kàn mọ esè náà, àti nínú ọpá kan náà ó tún fi hàn pé àwọn Millerite tọ̀ nínú idánimọ̀ “ti ojoojúmọ̀” gégé bí esin àwọn abọ̀rìṣà. Àwọn ọ̀rọ̀ girámà tó wà nínú ibèèrè esè kẹtálá ni Kristi fi isọra se idánimọ̀ wọn nípasẹ̀ àwọn ikòwé Sister White, àti nígbà tí a bá jẹ́ kí àwọn esè náà àti àwọn àfikún itọ̀nisọ̀nà imísí náà ṣákóso, ibèèrè náà ni pé, “Títí

di igbà wo ni iran náà yóò fi jẹ nípa àwọn agbára isodahoro méjì náà ti èsìn abòrìṣà àti ti papacy, tí wọn yóò tẹ ilé mímọ̀ àti àwọn èniyàn Olórùn mọ̀lẹ̀?”

Nítorí náà, nígbà tí a bá fi Nebukadnessari sí ipo rẹ̀ ní “àkókò òpin,” ní ọdún 1798, ó ń sojú ọ̀kúnrin tí a yí padà, nítorí náà sì ni ó fi ń sojú “àwọn ọ̀lọ̀gbọ̀n” tí yóò lóye ọ̀pá àárín àti ipilẹ̀ Adventism. Ìyípadà rẹ̀ fi “àwọn ọ̀lọ̀gbọ̀n” tí ó lóye “ilọ̀síwájú imọ̀” tí a sí idi rẹ̀ sílẹ̀ ní àkókò náà hàn, sùgbọ̀n ààmì àsoṭẹ̀lẹ̀ tirẹ̀ fúnra rẹ̀ ń sàfihàn itàn náà ní taàrà, èyí tí ó jẹ̀ kókó ọ̀ràn ibeèrè yìí pé, “iran agbára iparun ti èsìn keferi àti ti papacy yóò pé tó mélòó kan, èyí tí yóò tẹ̀ àwọn èniyàn Olórùn (ogun náà) mọ̀lẹ̀, àti ibi mímọ̀ Olórùn?” Gégé bí ààmì “wúndiá ọ̀lọ̀gbọ̀n” tí ó lóye “ilọ̀síwájú imọ̀,” ó ń sojú William Miller, nítorí Miller ni ààmì àwọn tí wọn jẹ̀ “ọ̀lọ̀gbọ̀n” nínú itàn tí ó bèrè ní “àkókò òpin,” ní ọdún 1798.

Nebukadnessari jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ ọ̀nà-àmi tí “àkókò igbèyìn,” àti nígbà tí a bá fi í lé orí orí kìn-ín-ní, ó tún sojú didé àngẹ̀lì àkókò ní àkókò náà, nítorí pé nínú orí kẹ̀rìn, “wákàtí” tí Dániẹ̀lì ti fi ikilọ̀ náà fún Nebukadnessari, ni ó samisi igbà tí àngẹ̀lì àkókò dé, èyí sì ni ọdún 1798. “Wákàtí” tí idájọ̀ Nebukadnessari dé, sojú “wákàtí” ibèrè idájọ̀ àyèwò Olórùn ní October 22, 1844. Àwọn ọ̀nà-àmi tí àpẹ̀rẹ̀ Nebukadnessari nínú orí kẹ̀rìn mú jáde ni 723 BC, 538, 1798 (àkókò igbèyìn) àti October 22, 1844.

Àwọn ààmì-ọ̀nà itàn àwọn Millerite nínú Danieli orí kìíní bèrè pẹ̀lú Jehoiakimi, ẹ̀ni tí ó jẹ̀ àmi agbára fífún iránsẹ̀ àkókò tí ó ti dé ní “àkókò òpin,” ní ọdún 1798. Ifúnni ní agbára fún iránsẹ̀ àkókò náà, tí Jehoiakimi sojú fún, ń samisi ojú kẹ̀wáá oṣù kejo, 1840. Ìṣégun lórí Jehoiakimi bèrè àádórín ọdún ijọba Babeli, èyí tí ó parí pẹ̀lú àṣẹ̀ Kírúsi. Orí kìíní Danieli fi hàn ilàna idánwò ipele mẹ̀ta, tí a sàfihàn gégé bí idánwò oúnjẹ̀, léyìn èyí ni idánwò ojú, tí ó sì parí pẹ̀lú idánwò litmus. Àwọn idánwò mètẹ̀tẹ̀ta wònyí sojú fún ojú kẹ̀wáá oṣù kejo, 1840, nígbà tí angẹ̀lì alágbára náà, ẹ̀ni tí kì í ṣe kẹ̀keré ju Jésù Kristi lọ, sọkalẹ̀ láti ọ̀run wá pẹ̀lú iwé kẹ̀keré kan tí àwọn èniyàn Olórùn nígbà náà gbọ̀dọ̀ “je,” gégé bí Danieli àti àwọn ọ̀lọ̀lá mẹ̀ta náà ṣe yàn láti je oúnjẹ̀ ewébè dípò oúnjẹ̀ Babeli.

Ìdánwò keji nínú ilàna náà sàpẹ̀rẹ̀ ifarahàn ikòsilẹ̀ àwọn ijo Pùròtẹ̀sítàntì sí ifẹ̀hónúhàn Miller (ifẹ̀hónúhàn àngẹ̀lì àkókò), nígbà tí a lè rí iyàtò láàárín isípò Millerite àti àwọn ijo Pùròtẹ̀sítàntì tí wọn sì bèrè ipa àsoṭẹ̀lẹ̀ wọn nígbà náà gégé bí Pùròtẹ̀sítàntì apẹ̀yindà. Iyàtò láàárín àwọn ẹ̀gbẹ̀ méjèjèjì wònyí hàn gbangba gan-an gégé bí ara Dániẹ̀lì àti àwọn ọ̀lọ̀lá mẹ̀ta náà ṣe fara hàn pé ó rẹ̀wà síí, ó sì sanra síí nítorí jíjẹ̀ oúnjẹ̀ ọ̀run, dípò oúnjẹ̀ Bábílónì. A samisi iyàtò náà ní ọpin ọdún Bíbẹ̀lì ti 1843 (April 19, 1844), nígbà tí àkókò idádúró àpẹ̀júwe àwọn wúndiá mẹ̀wáá dé.

Ìdánwò kẹ̀ta, èyí tí ó jẹ̀ àdánwò idánimọ̀ gidì, dúró fún October 22, 1844 nígbà tí, léyìn ọdún mẹ̀ta, “wákàtí” náà dé nígbà tí Nebukadnessari tikára rẹ̀ ṣe idájọ̀, ó sì kẹ̀de pé Daniẹ̀lì àti àwọn ọ̀lọ̀lá mètẹ̀tẹ̀ta náà sànjẹ̀ àwọn ọ̀lọ̀gbọ̀n Babeli lọ “ní ilọ̀po mẹ̀wáá.” Gígbe Danieli orí kẹ̀rìn kalẹ̀ lórí orí kìn-ín-ní, mú àwọn àmi ọ̀nà itàn àwọn Millerite jáde, bèrè pẹ̀lú “àkókò òpin” ní 1798; ifúnni ní agbára sí ihìn isẹ̀ àngẹ̀lì kìn-ín-ní ní August 11, 1840; idààmú àkókò ní April 19, 1844; àti idààmú òlọ̀lá ti October 22, 1844.

Yàtò sí fifi àwọn àmi-ọ̀nà pátó ti itàn àwọn Millerite hàn, àwọn orí méjèjèjì náà, nígbà tí a bá mú wọn papọ̀ “láińi lórí laińi,” ń sàfihàn iránsẹ̀ àngẹ̀lì àkókò, ń mọ̀ àwọn agbára apanirun méjì tí ó jẹ̀

kókó èkò ipilè ti ojó egbèrún méjilá ọ̀dúnrún [ogòrin], àti pèlú ilàna idánwò igbésè méta ti Dánièlì méjilá, èyí tí ó máa ǹ şelè nígbà gbogbo tí a bá tú iwé Dánièlì sílè.

Wòn tún fi hàn pé Nebukadinesári, gégé bí àpèrè àwọn ọ̀lọgbón ní 1798, ní ibámu pèlú àlá kejì rẹ̀ ní orí kẹrin, ǹ şojú fún William Miller, ẹnì tí ị́şisè rẹ̀ yòò di iwo Pùròtèsítàntì tòótó. Ịşè William Miller, tí ǹ şojú fún àwọn òtító ipilè ti Adventism, ni a şàfihàn lóri àwọn tábilì méjì Habakkuk, Ọ̀lọrun sì darí nínú şise àwọn tábilì mímó wònyí méjèjì.

Ọ̀pò òtító àşotèlè wà tí Miller kò rí dáadáa, nítorí ojú iwòye rẹ̀ nínú itàn àşotèlè kò jé kí ó lè mò pé agbára isodahoro méta wà; kí í şe ibòrişà nikan (dragoni), àti ijoba pòòpù (eranko), şùgbón pèlú Pùròtèsítàntì tí ó ti şòtè (wòlì èké). Nínú àbójútó Ọ̀lọrun, àwọn imò àşotèlè wònyí ti Miller, tí ojú iwòye rẹ̀ nínú itàn fi díwòn, kò jé aşojú lóri àwọn tábilì mímó méjì ti Hábakùkù.

Àlá kejì Nebukadinesári nínú orí kẹrin ti Dánièlì, şojú àlá kejì William Miller. Àwọn àlá méjèjì sòrò nipa “àkókò méje,” àlá Miller sì fi ikòsilè ịşè rẹ̀ hàn, èyí tí ó bèrè ní 1863, tí ó sì ǹ pò sí i tí tí dé Ịkígbe Ní Ọ̀ru. Àwọn àlá méjèjì parí pèlú ijoba kan tí a tún mú padà bọ̀ sípò lẹyin àkókò itúkà. Nítorí èyí, a ó kòkò wo àlá kejì Miller, kí a tó wo iran odò Ulai nàa ní tààrà, èyí tí a tú èdidi rẹ̀ sílè ní 1798.

“Mo lá àlá pé Ọ̀lọrun, nípasè ọ̀wọ̀ àirí kan, rán àpótí kékeré kan tí a fi ogbón ịşè onà şe lónà àgbàyanu sí mi, tí gígùn rẹ̀ tó bí inşì mewaá, iwòn rẹ̀ sì jé bí mēfà ní onígún mērin, tí a fi igi ebóni àti pèàli kọ̀ sínú ara wòn ní ịşè onà àgbàyanu. Bòtini kan sì wà mò àpótí nàa. Lójúkan nàa ni mo mú bòtini nàa, mo sì şí àpótí nàa; nígbà nàa, sí iyalenu àti iyajenu mi, mo rí i pé ó kún fún onírúurú àti oniwònwòn iyebiye, dáyamòndì, òkúta iyebiye, àti owó wúra àti fàdàkà ti gbogbo iwòn àti iye, tí a sì tò wòn kalè dáadáa ní ipò-òtòtò wòn nínú àpótí nàa; bí a şe sì tò wòn kalè bẹ̀, wòn ǹ tan imòlè àti ògo kan jade tí kò sí ohun tí ó lè bá a dọgba bí kò şe oòrùn nikan.”

“Mo rò pé kí í şe ojúşe mi láti gbádùn iran àgbàyanu yíi nikan, bí ó tilè jé pé ọ̀kàn mi kún fún ayò gidigidi nítorí itanràn, ẹ̀wà, àti iyebiye àwọn ohun tí ó wà nínú rẹ̀. Nítorí nàa, mo gbé e lé orí tábilì àárín nínú yàrá mi, mo sì kéde pé gbogbo àwọn tí ó bá ní ifé lè wá wo iran tí ó lórire jùlò, tí ó sì tàn yòò jùlò lára gbogbo ohun tí èniyàn tí rí rí ní ayé yíi.

“Àwọn èniyàn bèrè sí í wólé, ní ibèrè kiki díè ni iye wòn, şùgbón wòn ǹ pò sí i tí tí di ogunlògò. Nígbà tí wòn kòkò wo inú àpótí nàa, wòn máa ǹ yà á sílè, wòn sì máa ké fún ayò. Şùgbón nígbà tí àwọn oluwòran nàa pò sí i, olúkúlùkù bèrè sí í dá àwọn iyebiye nàa láàmú, nípa mímú wòn jade kúrò nínú àpótí nàa àti fifon wòn ká lóri tábilì. Mo bèrè sí í rò pé olúwa àpótí nàa yòò tún béèrè àpótí nàa àti àwọn iyebiye nàa lówó mi; àti pé bí mo bá jé kí wòn fon ká, èmi kò ní lè tún fi wòn sí ipò wòn nínú àpótí nàa gégé bí wòn ti wà tẹ̀lè mò; mo sì nímolára pé èmi kò ní lè dojú kọ̀ ịjíròrò ojúşe nàa láé, nítorí pé yòò pò gidigidi. Nígbà nàa ni mo bèrè sí í bẹ̀ àwọn èniyàn nàa pé kí wòn má şe fi ọ̀wọ̀ kan wòn, tàbí kí wòn má şe mú wòn jade kúrò nínú àpótí nàa; şùgbón bí mo şe ǹ bèbè sí i, bẹ̀ ni wòn túbò ǹ fon wòn ká; nígbà yíi sì, ó dàbí pé wòn fon wòn ká jákèjadò gbogbo yàrá nàa, lóri ilè àti lóri gbogbo èyà ohun èlò inú yàrá nàa.

“Lẹyin nàa mo rí i pé láàárín àwọn ọ̀şó iyebiye tòótó àti owó tòótó nàa ni wòn ti tú iye tí kò níye sílè ti àwọn ọ̀şó iyebiye èké àti owó ayèdèrú ká. Inú bí mi gidigidi sí iwà irẹ̀wẹ̀şì àti

àimoriri wọn, mo si bá wọn wí, mo si fi ẹgàn bá wọn nítorí èyí; sùgbón bí mo se n bá wọn wí tó, bèẹ̀ ni wọn tú àwọn ọ̀sọ̀ iyebiye èké àti owó èké nàà ká sí i láàárín àwọn tòótó.”

“Léyìn nàà, inú bí mi gidigidi nínú ọkàn ara mi, mo si bèrè sí i lo agbára ara láti lé wọn jáde kúrò nínú yàrá nàà; sùgbón bí mo se n lé ọkàn jáde, mēta mīràn á wọlẹ̀, wọn á si mú ìdọtí àti ẹrè igi àti iyanrìn àti onírúurú pàndó wá, títi wọn fi bo gbogbo àwọn ohun iyebiye tòótó, àwọn dáyámòndù, àti àwọn owó nàà mọlẹ̀, tí gbogbo wọn si di aláifarahàn lójú. Wọn tún fa àpótí mi ya sí wẹwẹ̀, wọn si tú un káàkiri láàárín pàndó nàà. Mo rò pé kò sí enikeni tí ó kiyèsì ibànúje mi tàbí ibínú mi. Mo si rẹ̀ mí pátápátá, mo dákèrù, mo jókòó sílẹ̀, mo si sunkún.

“Nígbà tí mo n sunkún bèẹ̀ tí mo si n ọ̀fọ̀ nítorí àdánù nílá mi àti ìjìyànje mi, mo rántí Ọlórún, mo si fi tókàntókàn gbàdúra pé kí Ó rán irànlówó sí mi. Lójìjì, ilẹ̀kùn sí, ọkùnrin kan si wọ inú yàrá nàà, nígbà nàà ni gbogbo àwọn èniyàn fi jáde kúrò nínú rẹ̀; òun nàà, níwọn bí ó ti di fùrù ìgbàlẹ̀-èrùpẹ̀ kan lówó, sí àwọn fèrèsé, ó si bèrè sí i fẹ̀ erùpẹ̀ àti àwàdà jáde kúrò nínú yàrá nàà.

“Mo ké pe e kí ó dákẹ̀, nítorí àwọn ohun-ọ̀sọ̀ iyebiye kan wà tí a tú ká láàárín àkòkò.”

“Ó sọ fún mi pé kí n ‘má bèrù,’ nítorí yòò ‘tójú wọn.’”

“Nígbà nàà, bí ó ti n fọ̀ erùpẹ̀ àti àwókù kúrò, àwọn iyebiye èké àti owó èké si gbéra, wọn si jáde nípasẹ̀ fèrèsé bí ikùukùu, afẹ́fẹ́ si gbé wọn lọ. Nínú irójú nàà mo pa ojú mi diẹ̀; nígbà tí mo tún sí wọn, gbogbo àwókù nàà ti lọ tán. Àwọn iyebiye tòótó, àwọn dáyámòndì, àwọn owó wúra àti fàdákà, wà ní itànkálẹ̀ lópòlópò ká gbogbo yàrá nàà.

“Léyìn nàà ó gbé àpótí kan kalẹ̀ sórí tábilli, tí ó tóbi púpọ̀ tí ó si rẹwà ju èyí àtẹlẹwọ̀ lọ, ó si kó àwọn ọ̀sọ̀ iyebiye, àwọn dáyámòndì, àwọn owó pọ̀ ní ọ̀wọ̀-ọ̀wọ̀, ó si ju wọn sínú àpótí nàà, títi kò fi sí ọkàn soṣo tí ó sẹ̀ kù, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé diẹ̀ nínú àwọn dáyámòndì nàà kò tóbi ju orí abẹrẹ̀ lọ.”

“Nígbà nàà, ó pé mí láti ‘wá, kí o si wò ó.’”

“Mo wo inú àpótí nàà, sùgbón iríran nàà da ojú mi lójú. Wọn n tàn pẹ̀lú ògo tí ó ju ti isájú wọn lọ ní ilọpo mēwáá. Mo rò pé a ti fi wọn fọ̀ nínú iyanrìn lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀ àwọn èniyàn búburú wònyí tí wọn ti fọ̀n ká, tí wọn si tẹ̀ wọn sínú erùpẹ̀. A si tò wọn ní ètò ẹlẹ̀wà nínú àpótí nàà, olúkúlùkù ní ipò tirẹ̀, láisí àmì irora isẹ̀ ọkùnrin tí ó ju wọn sínú rẹ̀. Mo ké nípasẹ̀ ayọ̀ pátápátá, ikígbe nàà si jí mi.” Early Writings, 81–83.

A ó sọ àlá Miller ní àpilẹ̀kọ̀ tó kàn.

Èyí tí ó tẹ̀lẹ̀ e ni isàfihàn àkòkò sí àlá kejì ti William Miller, tí James White kọ nígbà tí ó se àtẹ̀jádẹ̀ àlá Miller nínú Advent Herald.

“A tẹ̀ àlá wònyí jáde nínú Advent Herald ní ọdún méjì ó lé kojá sẹ̀yìn. Nígbà nàà ni mo rí i pé ó fi irírí wa ti Ìbòwọ̀ Kejì ti ìgbà àtìjọ̀ hàn gbangba, àti pé Ọlórún fi àlá nàà fún irànlówó agbo ẹran tí ó fọ̀n ká.”

“Nínú àwọn àmì isúnmọ̀ ojọ̀ nílá nàà àti ojọ̀ ẹlẹ̀rùjẹ̀jẹ̀ ti Olúwa, Ọlórún ti fi àlá sílẹ̀. Wo Joeli 2:28–31; Ìṣe 2:17–20. Àlá lè wá ní ọ̀nà mēta; èkínní, ‘nípa púpọ̀ isẹ̀.’ Wo Oníwáásù 5:3. Èkejì, àwọn tí ó wà lábẹ̀ ẹ̀mì àimọ̀ àti itànje Satani, lè ní àlá nípasẹ̀ agbára ipa rẹ̀. Wo Diutarónómì

8:1–5; Jeremiah 23:25–28; 27:9; 29:8; Sekaráyà 10:2; Juda 8. Àti èketa, Olórùn ti máa n kò, ó sì tún n kò àwọn èniyàn rẹ̀ ní òṣùwòn kan tàbí òmíràn nípasẹ̀ àlà, tí n wá lábẹ̀ iṣẹ̀ àwọn àngẹ̀lì àti Èmí Mímó. Àwọn tí wòn dúró nínú ìmọ̀lẹ̀ mímó tí òtítọ̀ yóò mò ìgbà tí Olórùn bá fún wòn ní àlà; irú àwọn bẹ̀ẹ̀ kí yóò sì jẹ̀ kí a tàn wòn je, kí a sì mú wòn ṣìnà nípasẹ̀ àlà èké.”

“Ó sì wí pé, È gbọ̀ ọ̀rọ̀ mi nísinsin yìi; bí wòlìi bá wá láàárín yín, Èmi Olúwa yóò fi ara mi hàn án nínú ìran, èmi yóò sì bá a sọ̀rọ̀ nínú àlà.’ Númerì 12:6. Jékòbù sì wí pé, ‘Àngẹ̀lì Olúwa bá mi sọ̀rọ̀ nínú àlà.’ Jẹ̀nẹ̀sìsì 31:2. ‘Olórùn sì tọ̀ Lábàni ará Sírià wá nínú àlà ní ọ̀ru.’ Jẹ̀nẹ̀sìsì 31:24. Kà nipa àwọn àlà Jósẹ̀fù, [Jẹ̀nẹ̀sìsì 37:5–9], lẹ̀yìn nàà sì ka ìtàn tó múni lókàn dùn ti ìmúṣẹ̀ wòn ní Ejibiti. ‘Ní Gíbíòni ni Olúwa fara hàn Solomoni nínú àlà ní ọ̀ru.’ 1 Oba 3:5. Àwòrán nílá tí ó ṣe pàtàkì gidigidi ti orí keji iwé Dániẹ̀lì ni a fi fún un nínú àlà, bẹ̀ẹ̀ nàà ni àwọn ẹ̀ranko mẹ̀rin, àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lo, ti orí keje. Nígbà tí Hẹ̀ròdu wá ọ̀nà láti pa Olùgbàlà kékeré run, a kilò fún Jósẹ̀fù nínú àlà pé kí ó sá lo sí Ejibiti. Mátiù 2:13.

“Yóò sì ṣe ní OJÓ ÌKEHIN, ni Olórùn wí, Èmi yóò tú nínú Èmí mi sọ̀rí gbogbo ẹ̀ran-ara: àwọn ọ̀mọ̀kùnrin yín àti àwọn ọ̀mọ̀bìnrin yín yóò sì máa sọ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, àwọn ọ̀dọ̀mọ̀kùnrin yín yóò sì máa rí ìran, àwọn àgbà yín yóò sì máa lá àlà.’ Iṣe 2:17.

“Èbùn ìṣọ̀tẹ̀lẹ̀, nípasẹ̀ àlà àti ìran, níhìn-ín yìi ni èso Èmí Mímó, àti ní ojọ̀ ikeyìn a ó sì fihàn án lónà tó péye tó bẹ̀ẹ̀ tí yóò fi di àmì. Ó jẹ̀ ọ̀kan nínú àwọn èbùn ijo ihinrere.”

“Ó sì fi àwọn kan ṣe àpósítẹ̀lì; àwọn kan sì ṣe WÓLÌÌ; àwọn kan sì ṣe oníwàásù ihinrere; àwọn kan sì ṣe olùṣọ̀-àgùntàn àti olùkòni; fún pípé àwọn ẹ̀ni mímó, fún iṣẹ̀ ìránṣẹ̀, fún ìmúlẹ̀ ara Kristi.’ Éfẹ̀sù 4:11–12.

“Olórùn sì ti fi àwọn kan sílẹ̀ nínú ijo, àkókò àwọn àpósítẹ̀lì, lẹ̀yìn nàà ÀWỌN WÓLÌÌ,’ àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lo. 1 Corinthians 12:28. ‘È má ṣe kẹ̀gàn ÀWỌN ÌṢỌ̀TẸ̀LẸ̀ WÍWÓLÌÌ.’ 1 Thessalonians 5:20. Wo pẹ̀lú Acts 13:1; 21:9; Romans 7:6; 1 Corinthians 14:1, 24, 39. Àwọn wòlìi tàbí àwọn ìṣọ̀tẹ̀lẹ̀ wíwòlìi jẹ̀ fún ìmúgbòrò ijo Kristi; kò sì sí ẹ̀rí kankan tí a lè mú jáde láti inú ọ̀rọ̀ Olórùn pé wòn yẹ̀ kí wòn dáwọ̀ dúró kí àwọn ajíhìnre, àwọn olùṣọ̀-àgùntàn àti àwọn olùkò tó dáwọ̀ dúró. Ṣùgbọ̀n ẹ̀ni tí n tako sọ̀ pé, ‘Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìran èké àti àlà èké ti wá tó bẹ̀ẹ̀ tí èmi kò fi lè ní ìgbẹ̀kẹ̀lẹ̀ nínú irú nńkan bẹ̀ẹ̀ rára.’ Òtítọ̀ ni pé Satani ní ohun àfarawé tirẹ̀. Ó ti ní àwọn wòlìi èké nígbà gbogbo, ó sì dájú pé a lè retí wòn nísinsin yìi nínú àkókò ikeyìn yìi ti ìtànje àti iṣẹ̀gun rẹ̀. Àwọn tí ó kọ̀ irú àwọn ìfihàn pàtàkì bẹ̀ẹ̀ nítorí pé ohun àfarawé wá, lè pẹ̀lú ìbámu kan nàà lo síwájú diẹ̀ kí wòn sì ṣe pé Olórùn ti fi ara rẹ̀ hàn fún èniyàn rí nínú àlà tàbí ìran, nítorí ohun àfarawé ti wá nígbà gbogbo.”

“Àwọn àlà àti ìran ni ọ̀nà tí Olórùn fi ti fi ara rẹ̀ hàn fún èniyàn. Nípasẹ̀ ọ̀nà yìi ni ó ti bá àwọn wòlìi sọ̀rọ̀; ó ti fi èbùn ìṣọ̀tẹ̀lẹ̀ sínú àwọn èbùn ijo ihinrere, ó sì ti ka àlà àti ìran pọ̀ mó àwọn àmì míràn ti ‘ÀWỌN OJÓ ÌKEHÌN.’ Àmín.”

“Ète mi nínú àwọn àlàyé tí ó wá lókè ni láti mú àwọn àtakò kúrò ní ọ̀nà tí ó bá Ìwé Mímó mu, kí n sì pèsè ọ̀kan olùkà fún èyí tí ó n bọ̀ lẹ̀yìn yìi.” James White.